

Barlangtani Intézet

* D - 1983-29.

Könyvtára *

RÓZSADOMBI KINIZSI

BARLANGKUTATÓ ÉS HEGYMÁSZÓ SPORTEGYESÜLET

1983. évi

ÖSSZEFOGLALÓ JELENTÉSE

I. KUTATÓ, FELTÁRÓ TEVÉKENYSÉG:

I.1. FERENCHEGYI BARLANG:

Az 1983-as kutatómunka célja a barlangrendszer egészének bejárása, megismerése, a barlangtérképek pontosítása és kiegészítése, a valószínűleg legcéltrevezetőbb kutatási pontok kijelölése és néhány helyen próbabontás végzése volt. Ezt a régi szakaszban teljesen és az új szakasz jelentős részében is befejeztük.

A csoport tagjai közül tizennégyen vettek részt a munkában, rajtuk kívül négy magyar, illetve külföldi vendégbarlangász is a segítségünkre volt. A végzett összes munkaórák száma: 282 óra.

A munkát a Kárpát József által 1982-ben módosított térkép alapján végeztük, de figyelembe vettük korábbi, különböző pontosságú térképeket is.

Mivel a barlang alaprajza rendkívül bonyolult képet mutat és az elnevezések egyrészt nem egyértelműek, másrészt kevesebb is van belőlük, mint azt megszoktuk, problémát okozott az egyes pontok konkrét meghatározása. Ezt úgy oldottuk meg, hogy a barlang térképét 4x4 m-es szelvényekből álló koordinátarendszerbe fektettük. /1sz. térképmelléklet/ A rendszer origója a bejárat, a függőleges főkoordináta É-D-i, a vízszintes K-NY-i tájolású. Az egyes szelvények függőleges irányban K felé pozitív, Ny felé negatív számokkal, vízszintesen pedig É felé az ABC nagy-, D felé kisbetűvel vannak jelölve. Így minden szelvény koordinátája egy betű és egy szám kombinációja adja meg. Az egyszerűség kedvéért a jelentésben is ezt a rendszert alkalmazzuk.

A./ PRÓBABONTÁSOK:

A K+1-es szelvényben a járatvég megbontásával egy törmelékkal feltöltött keresztasadék vált láthatóvá. A két járat találkozási pontján egy ugyancsak törmelékkal töltött kürtő húzódik felfelé. Elsősorban a keresztasadék további bontása járhat eredményesül. A feltöltést nagyobb kövekkel kevert humuszos agyag alkotja.

Az F-12-es szelvényben, az un. Zrínyi-akna alján néhány nagyobb kötömb kibontásával egy 10 m hosszú alsó járatba jutottunk, amelynek végét egy kisebb fülke morzsalékos agyagkitöltés zárta el. A kitöltés megbontásakor az agyabgan több helyen rések keletkeztek, melyekből huzat tör elő. A további munkát nehezíti a rendkívül szűk hely.

Az F+2-es szelvényben a Pokol-akna alján egy repedést megbontva ökölnyi nagyságú lyuk tűnt elő. A bedobott kő 2-3 mp-ig gurult, majd 1-2 mp-ig zuhant. A további munkát itt is a szűk hely gátolja.

A T+16-os szelvényben egy szűk lyuk kitágítása után egy 4 m hosszú, két kisebb fülkéből álló járatrészbe sikerült behatolni. A pont kutatása nem áll szándékunkban.

Az U+12-es szelvényben néhány kötömb kibontásával sikerült az egymást fedő járatvégek között átjárót bontani /9. ábra/.

Az Y+14-es szelvényben a járatvéget megbontva 2 m-t haladtunk előre. A kitöltést kötömbök alkotják porhanyós agyaggal tömítve. További kutatásra nem ütközik akadályba.

B./ TOVÁBBI KUTATÁSI PONTOK:

Az N-9-es szelvényben a végponton huzat észlelhető. A kitöltés kőtömbök közötti agyagból áll.

Az N-M-10-es szelvényben a végponton egy omladékkúp tetejére látni, a járat kb. 4 m hosszan belátható, az elején rövid ideig tartó bontásra van szükség.

A P-14-es szelvényben a járatvégen kőtömbök zárják el a továbbjutást.

A Q-23-as szelvényben porhanyós agyagban lehet előrejutni.

A Q-28-as szelvényben egy új akna alján huzat észlelhető. A kitöltést nedves agyag alkotja /1. ábra/.

A j+6-os szelvényben a terem végpontján száraz agyag alkot kitöltést.

Az f+16-os szelvényben a járatvégen omlás közötti, porhanyós agyag zárja el a továbbjutást.

Az ABC+13-as szelvényekben agyagban bontva összefüggő, nagyobb felső szintre van kilátás /6. ábra/.

Az U+6-os szelvényben a járatvég bontható két irányban is. A kitöltés nagyobb kőtömbökből áll, közöttük porhanyós agyag.

C./ TÉRKÉPKIEGÉSZÍTÉS, TÉRKÉPMÓDOSÍTÁS:

A bejárat felső szakaszban az Éva-kürtő után a felső szint nem szűnik meg, hanem előbb 10 m hosszan egyenesen, majd 5 m hosszan jobbra fordulva végighalad a Kettős-delta fölött és az A+3-as szelvényben a Halálfejes-kürtővel csatlakozik az alsó járatához. A Rákóczi-dómban és a Bocskay-kürtőnél több kisebb kúszójárat nem szerepel a térképen. Becsült összhossza 20 m /2. és 3. ábra/.

Az f+3-as szelvény jobb alsó sarkában a két járatvég összeér. Ezen keresztül is be lehet jutni a Csepegővíz-termébe.

Az a+3-as szelvényben DK-i irányban egy 15 m hosszú Y alakú járat nyílik. Ugyaninnet ÉNY-i irányban egy 10 m hosszú járat indul, végén nagyobb omladékos teremmel /4. ábra/.

Az 1982-ben készített térképen a Bocskay-teremtől É-ra a j-5-7 szelvényben hiányzik egy alsó járat.

A Bocskay-kürtő aljából a Bocskay-terem alá egy 7 m hosszú Y alakú járat fut be /5. ábra/.

Az Omladék-terem járatrendszere valamennyi térkép alapján értelmezhetetlen. A korábbi térképeken szerepel egy innen DK-i irányba kiinduló járatrendszer, amely az 1982-es térképen nem szerepel, igaz mi sem találtuk. Az egész szakasz pontos feltérképezése ajánlott, ezt a jövőben végezzük el.

Az M-14-es szelvényben lévő járatvég és a tőle É-ra fekvő terem között összeköttetés van. Az 1982-es térképről ez hiányzik.

A B+13-as szelvényben és környékén több kisebb felső járatot találtunk /6.ábra/.

A C+10-es szelvényben a járatból egy akna nyílik, mely egy 18 m hosszú É-ÉNY-i irányú alsó szintbe vezet. Ennek iránya nagyjából megegyezik a fölötte levő járatéval, de vége ÉK-re fordul és kettéágazik /7. ábra/, összmélysége kb 5 m.

Az I+13-as szelvényben a DK. II.számú és a DK III. számú főhasadék közötti összekötő járatot valamennyi térkép tévesen felső járatnak jelöli, pedig az alsó.

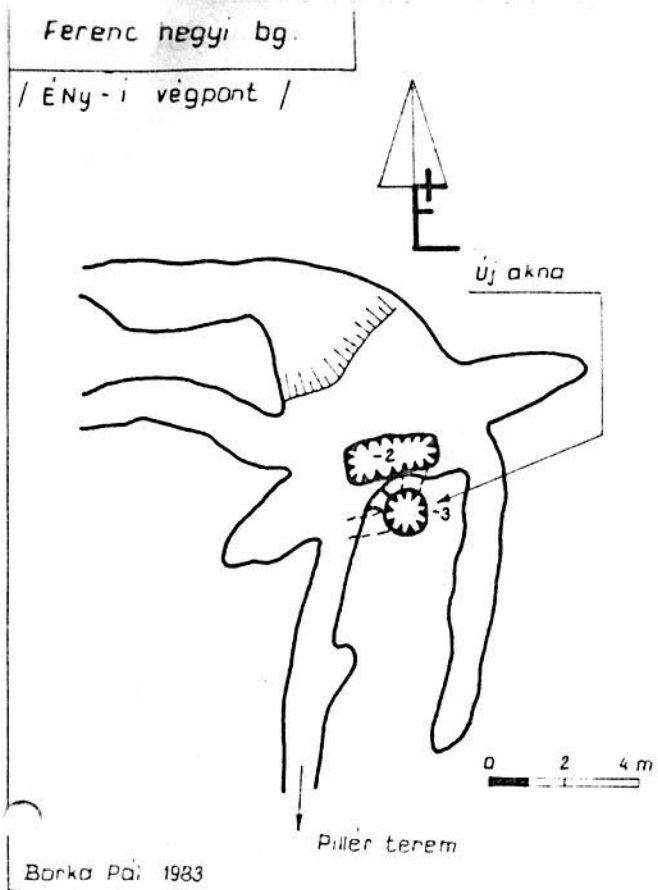
Az S+10-es szelvényben az 1982-es térképről hiányzik a járat folytatása, ami a régebbi térképeken rajta van. Ezek viszont hibásan jelölik ennek a járatnak az összeköttetését az R+11-es szelvényben lévő két járatvégződéssel, ez az összeköttetés a valóságban nem létezik /8.ábra/.

Az U+13-as szelvényben jelölt két egymást keresztező járat nem itt, hanem az U+12-esben fedi egymást. Ezen a ponton az átjárót át is bontottuk. Itt viszont S alakú járatvég van felső szintnek jelölve, pedig ez az alsó. Az S végpontján ÉNY-i irányban egy 12 m hosszú járatrészt találtunk végén kisebb teremmel /9.ábra/.

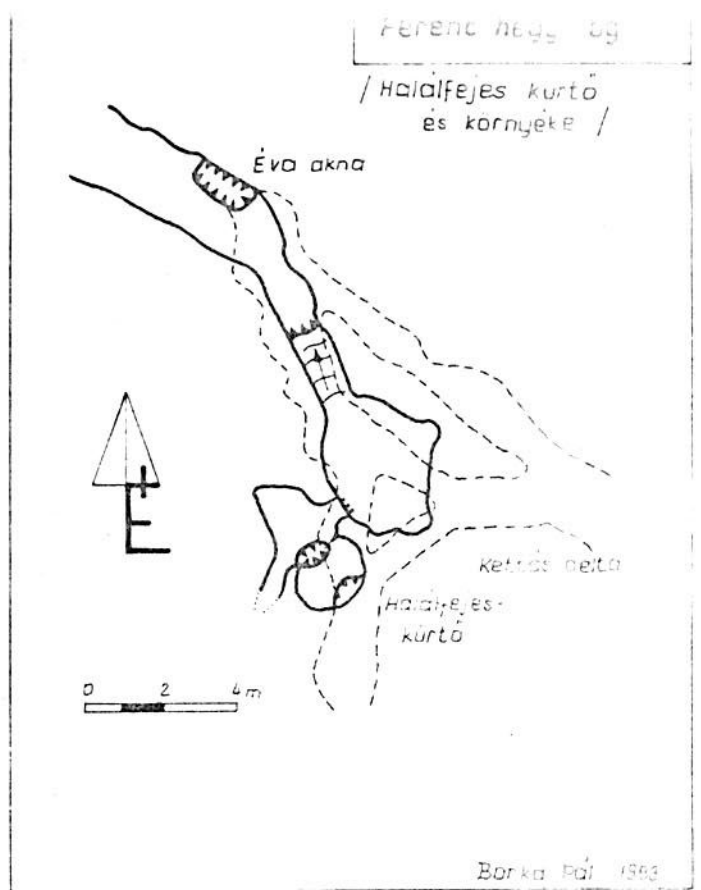
A DK I.számú és a DK II.számú főhasadék találkozásától D-re /10. ábra/ a DK I.számú főhasadékban egy 13 m hosszú felső szintet találtunk.

A DK VI.sz. főhasadékkal párhuzamosan létezik a DK VII.sz. és a DK VIII.sz. főhasadék is, melyek az E+27-es szelvényből indulnak, ezt azonban egyetlen térkép sem jelöli, felmérésük folyamatban van.

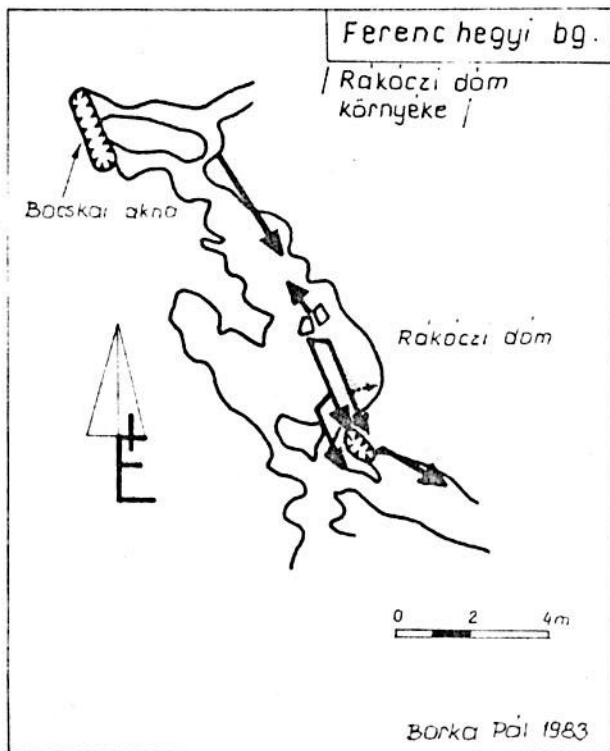
A Ferenchegy-i-barlang 1983.évi kutatását TÓTH GYÖRGY és BORKA PÁL irányította.

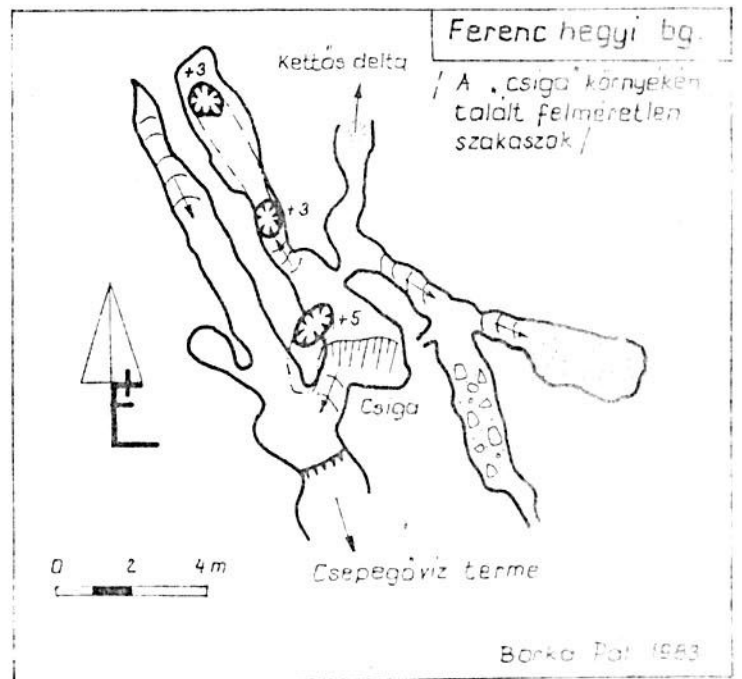
1. ábra
Az új, huzatos akna / Q - 28 /

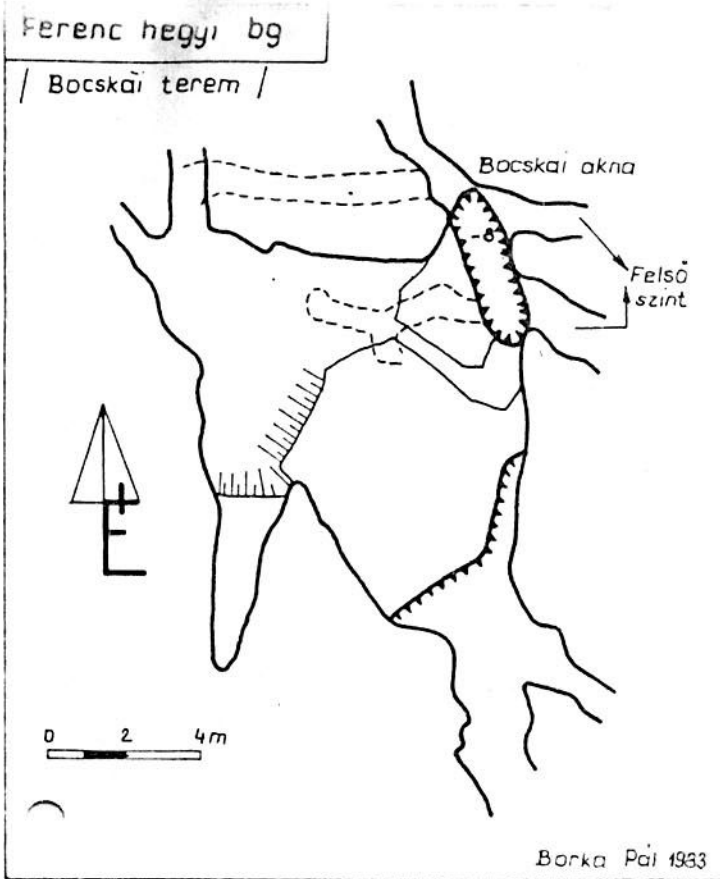
2. ábra
Az eddig egy térképen sem szereplő Halálfejes kürtő és a hozzá tartozó felső szint / A + 3 /

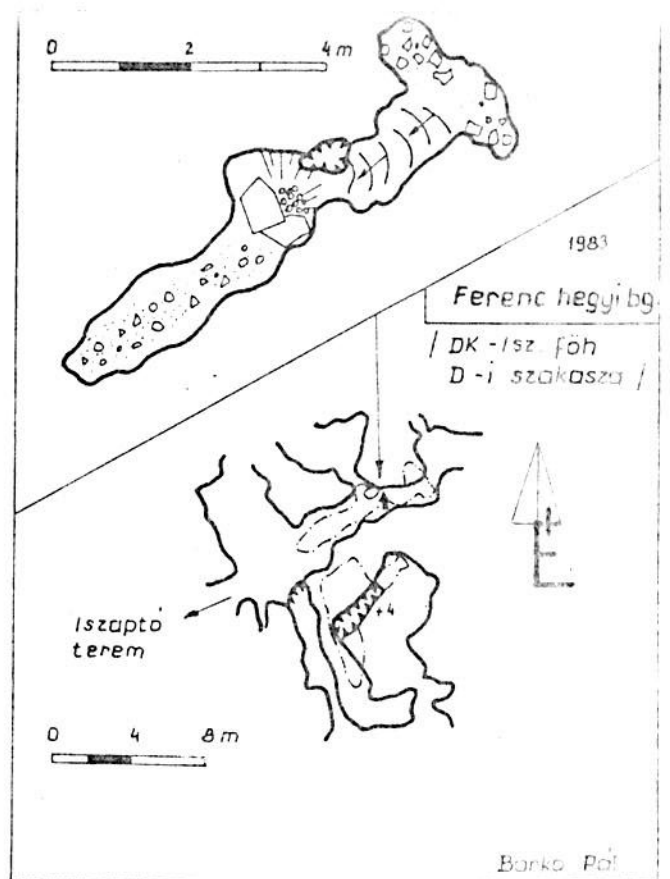
3. ábra
A nyilak a felméretlen járatok irányát adják meg. A pontozott nyíl lefelé menő járatot jelöl / G - 2 /

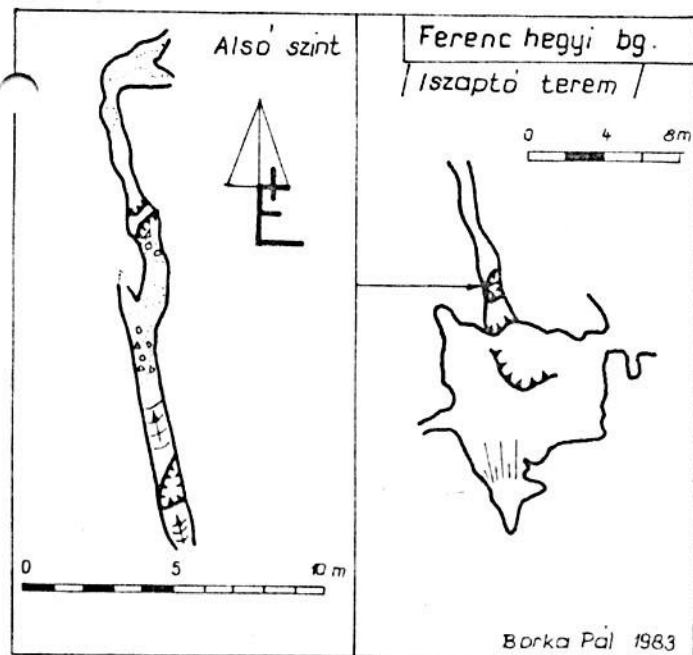
4. ábra
Nem volt felmérve a jobboldali Y alakú járat a bal oldalon pedig a kettős kürtő oldaláig, és a legszélső fülke / a, b + 3 /

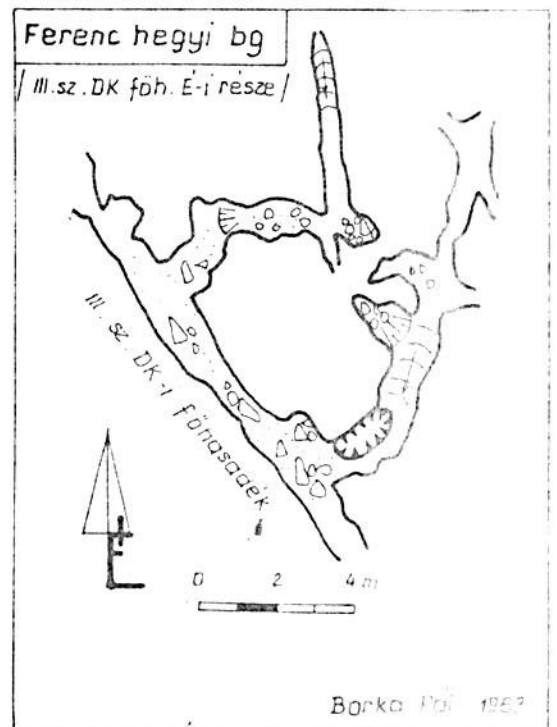
5. ábra
A Bocskái aknában talált kis alsó szintű járat
/ L - 5 /

6. ábra
A felső szintek egymáshoz viszonyított
helyzete / B, C + 13 /

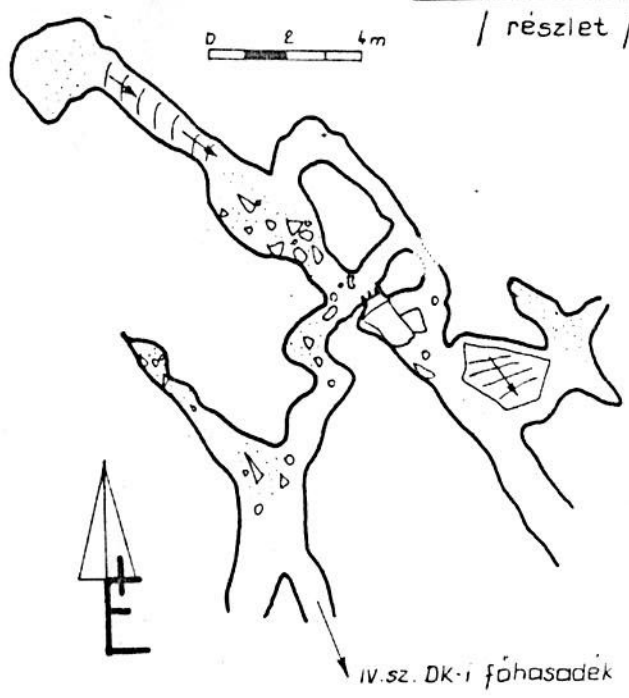
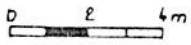
7. ábra
Az iszáptó teremből induló alsó járat
vázlata / C + 10 /

8. ábra
A III. sz. DK főhasadék É-i
oldalágainak valószínűs helyzete
/ S + 10 /

Ferenc hegyi bg.

/ részlet /

IV.sz. DK-i főhasadék

Borka Pál 1983

9. ábra
Az új átjáró a IV.sz. DK-i főhasadék
É-i vége közelében / U - 13 /

Ferenc hegyi bg.

/ Az I. és II.sz. DK-i
főh-ok közötti
összekötő járat egy
szakasza /

Borka Pál 1983

10. ábra
Az általunk felmért felső szint vázlatja
/ N - 7, 8 /

A barlang a Budapest, III.ker. Erdőhát út végén kb. 260 m tengerszint feletti magasságban található.

A barlang felső eocén bryozoás márgéből indul. A munkálatok megkezdése előtt a barlang legfelső terme volt ismert. A bejáraton lecsúszva ebbe a mintegy 4 méter átmérőjű és közel 3 méter magas boltozatos terembe lehet lejutni. Fala enyhén repedezett, de már itt is láthatók a hévizes barlangokra jellemző gömbüstök, melyek a barlanghidrotermális eredetére utalnak. A barlang legmagasabb pontja mintegy 5 méterre közelíti meg a felszínt, mely a Mátyáshogy teteje. Felszínhez való közelsége és a felső terem hidrotermális jellege miatt arra következtettünk, hogy ez nem más, mint egy hévizes barlang előmődött forráskürtője. Ez a feltevés a munkálatok során be is igazolódott.

A terem alja tölcészerűen keskenyedett és középen kb. 2 m átmérőjű kürtő indult lefelé. A kürtő a környékbeli házakból származó nagymennyiségű szeméttel volt tele. /Festékek, dobozok, rongyok, matrac, fezőkák, WC tartozékok, stb./. A szemét kitermelése kb. 10 munkaórát vett igénybe. /Elszállításáról gondoskodtunk./ Az így megtisztított kürtőbe kb. 2 métert tudtunk lefelé haladni. Itt a szemét hirtelen eltűnt, a barlang álfenekét hidrotermális cementáció képezte. Átmeneti, illetve kulturréteget nem találtunk, ebből arra tudtunk következtetni, hogy a barlang megbontásával régebben már valaki megpróbálkozott.

A cementációs réteget kb. 1 méterre mélyítettük le, majd itt oldalirányban lazaszerkezetű morzsalékos aragonit réteget tal-

láltunk, melynek átmérője 50-60 cm lehetett.

Ez a réteg annyira puha volt, hogy kézzel be tudtuk nyúlni közé. Feltételezésem szerint ez a puha kitöltés a forrásköztől eltömődésének utolsó szakaszában keletkezhetett, ezért volt lazább sokkal itt a kitöltés, mint a környezetében, ahol szintén ez az aragonit kitöltés volt található.

Munkánkat ettől kezdve ennek a puha rétegnek a követésével folytattuk. Befelé haladva egy métert szelkőnek ütköztünk, de lefelé folytatódott a puha réteg. Itt mintegy 6 métert tudtuk haladni lefelé, kb 45 fokos szögben.

A végponton a puha réteg eltűnt és nagyobb méretű kovás gumók-ból álló cementációt találtunk. Ezt átbontva bejutottunk egy kisebb, kb. 2 m³ szabad légterű üregbe. Az üreg kupola szerűen záródott és a falán a márgából szépen kipreparálódott tűzköves gumók láthatók. Az üreg alján ismét megtaláltuk a puha aragonites réteget, és folytattuk az ásást lefelé.

Ebben a teremben kb. 4 métert haladtunk lefelé, kitöltésanyaga főleg aragonites hidrotermális cementáció, de itt elég sok hidromagnezit gumót is találtunk. Ezek mérete elég változatos volt. A borszemtől a kisebb alma méretéig fordultak elő ezek a fehér színű majdnem gömb vagy tojás alakú képződmények.

A terem alján folytatódott a puha réteg és tovább tudtuk haladni az eredeti iránynak megfelelően. Itt közel 5 méter után a szálkő kiszélesedett jelozván, hogy egy nagyobb terembe érkeztünk.

Ez az üreg teljesen el volt tömődve hidrotermális képződményekkel, ennek a kitermelése igen sok időt és energiát igényelt. Különösen nagy gondot okozott a kitöltésanyag felszínre való juttatása, mivel útközben sehol sem volt deponálásra alkalmas hely.

A feljuttatást láncot alkotva vödörrel oldottuk meg a bejáratig, majd innen kötéllel juttatuk fel az anyagot a felszínre. A lánc kialakításához 8-10 főre, később 10-15 főre volt szükség állandóan. Ebből a teremből kb 50 m³ kitöltésanyagot juttattunk ki a külszínre.

Jelen idő szerint a terem aljáig jutottunk le. Itt az eddigi-vel ellentétes irányba találtunk a szalkőben egy újabb terem kezdetére utaló üreget, mely szintén tűzköves aragonit koncentrációval van eltömve. Ennek a megbontását előreláthatólag párciusra tervezzük.

A barlang kikerült igen nagy mennyiségű meddőt az út másik oldalán lévő laktás részen helyeztük el, úgy, hogy az a kötelek-
dést a legcsekélyebb mértékben se akadályozza, és ügyeltünk a kulturált elhelyezésre is.

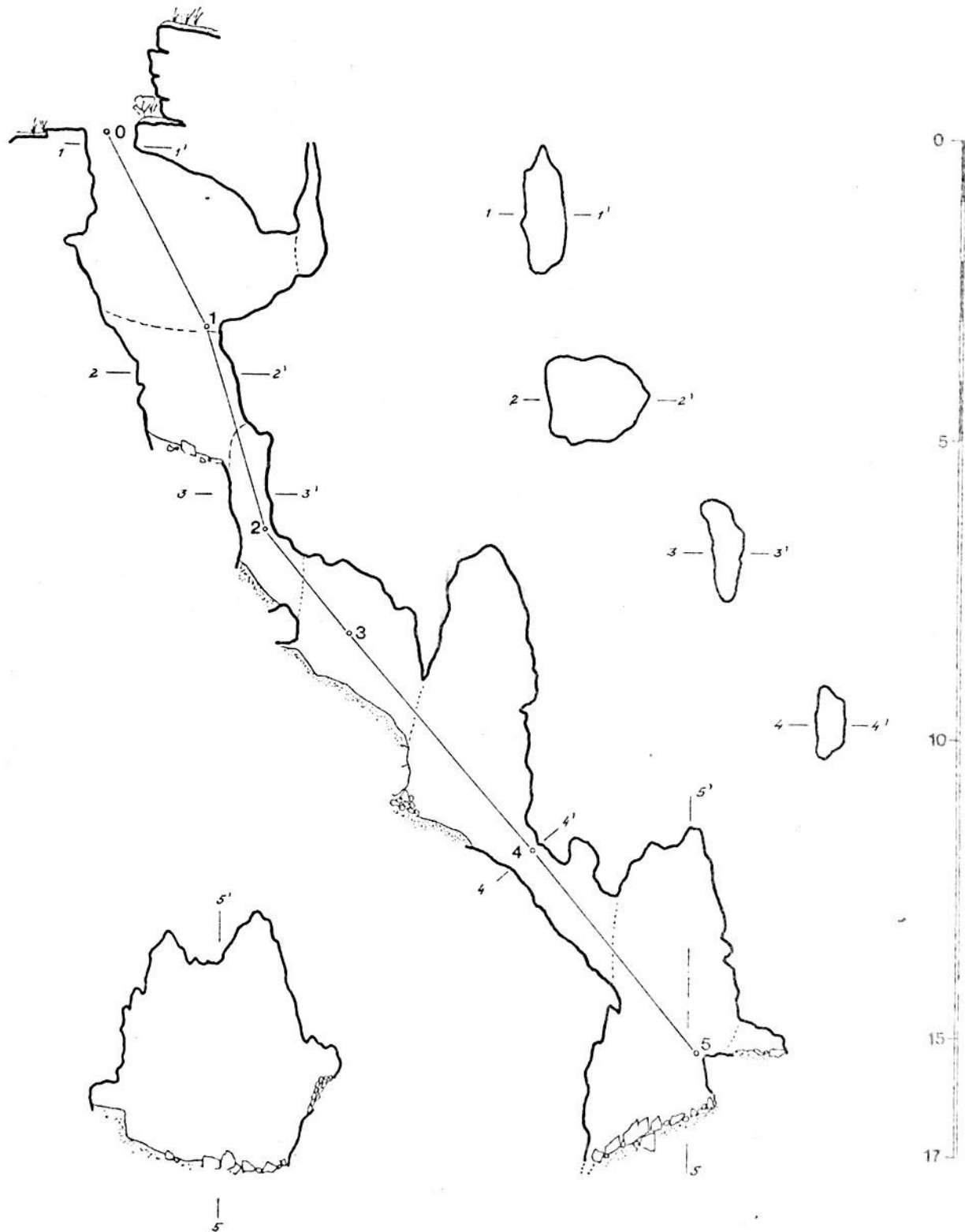
Az Erdőhát úti barlang kutatását PAPP JÁNOS, ONJESTYÁK GYURGY és HARÁCZI JÓZSEF irányították.

A barlangot KÁRPÁT JÓZSEF segítségével térképezték fel.

ERDÖHÁT ÚTI-BARLANG

(HOSSZ- ÉS KERESZTSZELVÉNYEK)

M=1:100

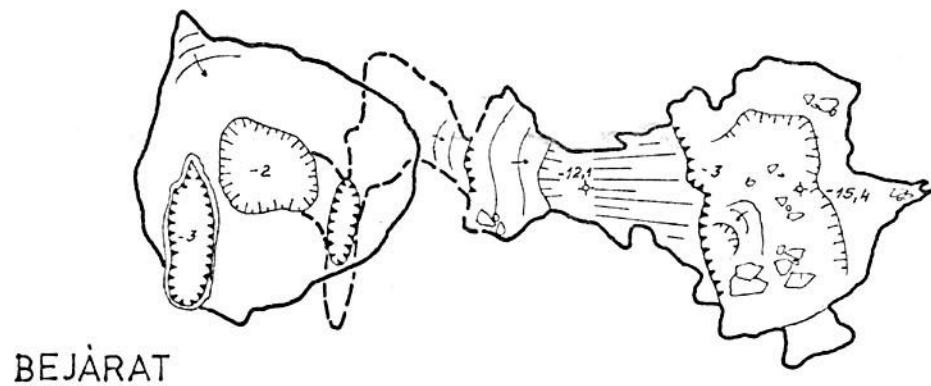
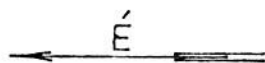

1984. 03. 25.

ERDÖHÁT ÚTI-BARLANG

(ALAPRAJZ)

M=1:100

BEJÁRAT

1984. 03. 25.

I.3./ LÁTÓ - GUGGER - HEGYI KIGŐZÖLGÉS:

1983-ban kutatást nem végeztünk, mivel sem az 1982-83-as tél folyamán, sem 1983. december 31-ig nem sikerült olyan hideg téli időt kifognunk, a helyszínen, hogy a kigőzölgés pontos irányát meghatározhattuk volna.

Ezért a feltételezett barlangkutatása továbbhalasztódik.

Megjegyezni kívánjuk, hogy a környéken több olyan helyet ismerünk, ahol a hó elolvad, így feltételezésünk szerint a Látó-hegy alatt nagy kiterjedésű barlang rejtőzik.

I.4./ BUDAI VÁRBARLANG:

Az 1983-as év elején a barlang védelmével igen aktívan foglalkoztunk. Kérésünkre a Magyar Rádió Fűtől-Fáig című műsora és a 168 óra című műsora, bő terjedelemben sugárzott adást a barlang védelmének érdekében.

Minden erőfeszítésünk ellenére a barlang kezelési jogát az illetékes tanács egy Pantomin együttesnek adta ki, akik a barlangban durva beavatkozásokat és átalakításokat terveznek.

Az Országos Környezet és Természetvédelmi Hivatal, az illetékes tanács döntése ellen nem lépett harcba.

Az általunk 1983. január 31-én beadott kutatási engedélykérelemre ezidáig válasz az OKTH-tól nem érkezett!

Mindezek ellenére a barlang megvédésének ügyében és a Várbarlang kezelési jogáért tovább kívánjuk folytatni a harcot!